

قبل عمل، فکر کن

یکی از زیبایی‌های دین ما، تشویق به تفکر است و اینکه بالاترین عبادت‌ها را تفکر کردن می‌دانیم که رسول خدا(ص) فرمودند: «فَکَرُهُ سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَنَةٍ، یعنی ساعتی اندیشه کردن، بهتر از یک سال عبادت است، و در تعبیر دیگر، بهتر از هفتاد سال عبادت بیان شده است و امیرالمؤمنین علی(ع) می‌فرمایند: «فَکَرٌ سَاعَةٌ قَصِيرَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ طَوِيلَةٍ: ساعتی کوتاه اندیشه کردن، بهتر از عبادتی طولانی است.» علامه شهید مرتضی مطهری درباره این اختلاف تعبیرها می‌گوید: چون فقط قرآن خودمان را مطالعه می‌کنیم و کتاب‌های دیگر را مطالعه نمی‌کنیم، کمتر به ارزش این همه تکیه کردن قرآن به تفکر پی می‌بریم. شما هیچ کتابی (نه مذهبی نه غیرمذهبی) پیدا نمی‌کنید که تا این اندازه بشر را به تفکر سوق داده باشد؛ همواره می‌گوید فکر کنید در همه مسائل، تاریخ، خلقت، خدا، انبیا و نبوت، معاد، تذکرات و تعلیمات انبیا و مسائل دیگر.

تفکر حتی عبادت شمرده می‌شود. مکرر شنیده‌اید احادیث زیادی را که به این عبارت است: «تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَنَةٍ، تَفَكَّرْ سَاعَةً سَبْعِينَ سَنَةً، تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَبْعِينَ سَنَةً. یک ساعت فکر کردن از یک سال عبادت کردن افضل است.» از شصت سال عبادت کردن افضل است. از هفتاد سال عبادت کردن، افضل است.» این تغییر تعبیرات -همان‌طور که بسیاری از علما گفته‌اند- به‌واسطه این است که نوع و موضوع تفکرها فرق می‌کند، یک تفکر است که انسان را به اندازه یک سال عبادت جلو می‌برد. یک تفکر است که او را به اندازه شصت سال عبادت جلو می‌برد. یک تفکر است که او را به اندازه هفتاد سال عبادت جلو می‌برد.

(مجموعه آثار شهید مطهری، ج ۲۴، ص ۲۷۰)

در جای دیگر به‌طورکلی بیان شده است عبادت آن کاری است که حاصل تفکر و تعقل افراد است و از آن طرف عقل این‌گونه تعریف شده است: «آن چنان چیزی است که با آن، عبادت خداوند انجام می‌شود.» رهبر معظم انقلاب در این باره می‌فرمایند: «عقل چیست؟ عقل در ادبیات اسلامی فقط آن دستگاهی نیست که محاسبات مادی می‌کند برای ما، نه، الْعَقْلُ مَا عُيِدَ بِهِ الرَّحْمَنُ وَ الْكَيْسُ بِهِ الْإِنْسَانُ، عقل این است. الْعَقْلُ يَهْدِي وَ يُنْجِي، عقل این است. عقل باید بتواند انسان‌ها را تعالی ببخشد. عقل در یک سطح، آن عاملی است که انسان را به مقام قرب می‌رساند. به مقام توحید می‌رساند. در یک سطح پایین‌تر، عقل آن چیزی است که انسان را به سبک زندگی اسلامی می‌رساند. در یک سطح دیگر هم عقل آن چیزی است که ارتباطات مادی زندگی دنیا را تنظیم می‌کند؛ همه این‌ها کار عقل است.»(۹۷/۳/۲۰)

هیچ کار و رفتاری وجود ندارد که از این تفکر و تعقل بی‌نیاز باشد، بلکه همیشه انسان باید قبل از انجام دادن کارهای مختلف، تعقل و تفکر کند که از نشانه‌های انسان عاقل، همین است که قبل از گفتن و عمل کردن، فکر می‌کند. تبعات آن گفتار و رفتار را می‌سنجد و فقط اگر به نفع او و هدف او باشد، به‌سمت آن گفتار و رفتار حرکت می‌کند. چه بسیار گفتن‌ها و رفتارهایی وجود دارد که ما بعد آن پشیمان یا اینکه به‌دلیل زشتی آن ملامت می‌شویم. امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیهما السلام) می‌فرمایند: «وَقَبْلَ الْفِعْلِ كَيْ لَا تُعَابَ بِمَا تَفْعَلُ، قبل از عمل کردن، فکر کن تا به آنچه انجام می‌دهی، سرزنش نشوی.»

به‌طورکلی عاقلانه نیست که انسان، کاری را بدون اینکه درباره خوب بودن یا نبودن آن فکر کرده باشد، انجام بدهد و چنین رفتاری از انسان‌های عاقل و دوراندیش دور است و بدون شک راه رسیدن به بزرگی‌ها و سعادت‌ها، همین اهمیت دادن به تفکر و دوراندیشی است.

پیرس و بدان

حکم تغییرات در خانه اجاره‌ای

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به‌شماره پیامک ۷۲۸۹-۲۰۰ با مادر میان بگذارید.

● من خانه‌ای را اجاره کرده‌ام به مبلغ رهنی خاص و اجاره‌ای مشخص. حال به‌علت زندگی، تغییراتی را در منزل صورت داده‌ام؛ مثل کوبیدن میخ روی دیوار و.... حکم چیست؟ آیا این استنباط صحیح است که اجاره یک نوع پوشش برای این نوع خسارت‌هاست؟

● پاسخ اجمالی
تصرفاتی که به‌طور معمول و عرفی در مال الاجاره و در جهت بهره بردن از منافع آن صورت می‌گیرد، اشکالی ندارد، مگر اینکه موجد در هنگام عقد اجاره، از این نوع تصرفات منع کرده باشد.

● **آیت‌ا...العظمی خامنه‌ای:**
تصرفاتی که لازمه استفاده از مورد اجاره است، مانعی ندارد؛ وگرنه جایز نیست.

● **آیت‌ا...العظمی سیستانی:**
اگر در عرف این‌گونه تصرفات لازمه استفاده از منزل است، اشکال ندارد.

● **آیت‌ا...العظمی صافی گلپایگانی:**
تصرفاتی مانند زدن میخ به دیوار برای نصب تابلوی پاره‌ده که در جهت استیفای کامل از عین مستأجره معمول می‌باشد، مانعی ندارد.

● **آیت‌ا... هادوی تهرانی:**
تصرفاتی که در نظر عرف به‌طور طبیعی و عادی برای استفاده از منافع مال الاجاره صورت می‌گیرد، اشکال ندارد. موارد یادشده نیز اگر به اندازه رایج در زندگی‌های امروزی باشد، گویا در نظر عرف از همین قبیل تصرفات شمرده می‌شود، البته همه این‌ها در فرضی است که صاحب مال -مثلا صاحب خانه در این مثال- در هنگام انعقاد قرارداد اجاره، شما را از این‌گونه تصرفات منع نکرده باشد که اگر چنین کرده باشد، چنین تصرفاتی جایز نیست.

شهرارNEWS.IR
۲۲ دی‌ماه ۱۳۹۴
شماره ۳۳۴۴

۱۴

با قرآن بیشتر انس بگیریم

دانستنی‌های خواندنی درباره سوره‌ها

آمنه مستقیماً | انس با قرآن مجید و قرائت آیات آن در مناسبت‌ها یا جزءخوانی روزانه در ماه مبارک رمضان از عادات بسیاری از ماست، درحالی‌که گاه از ویژگی‌ها و خواص سوره‌ها بی‌اطلاعیم؛ موضوعی که دانستن آن به انس بیشتر با قرآن و استفاده هدف‌دار از این اعجاز جاودان کمک می‌کند. از این‌رو نگاهی انداخته‌ایم بر برخی اوصاف سوره‌های قرآن کریم.

سوره	فلسفه نام‌گذاری سوره‌ها
سوره در اصطلاح، قطعه‌ای از کلام الهی است که از انسجام محتوایی برخوردار و دارای مطلع و مقطع است. قرآن کریم، ۱۱۴ سوره دارد که اولین آن‌ها، فاتحه و آخرینشان ناس است. همه سوره‌ها جز سوره توبه با «بِسْمِ...الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» آغاز می‌شود. لفظ سوره هشت‌بار به‌صورت مفرد و یک‌بار به صیغه جمع، در قرآن به کار رفته است. قطعه‌های مختلف کتاب الهی نیز بدین مناسبت به سوره نام‌گذاری شده است که مانند سور(دیوار) شهر یا روستا، مانع تهاجم مخالفان است و هر سوره، مظهر هیجان و اعتلا و ظهور خداوند در برابر معاندان است. (تفسیر تسنیم، ۱۳۸۹ش، ج ۲، ص ۴۱۰).	هر یک از سوره‌های قرآن با نامی خاص نام‌گذاری شده است. نام سوره‌ها بیشتر از واژگان آغازین هر سوره یا از محتوا و پیام‌های نهفته در آن گرفته شده است، چنان‌که سوره بقره به‌دلیل بیان داستان گاو بنی اسرائیل یا سوره نسا به‌دلیل ذکر احکام مربوط به زنان، چنین نام‌گذاری شده‌اند. (الاتقان فی علوم القرآن، ۱۳۶۳ش، ج یک، ص ۱۹۷). برخی سوره‌های قرآن کریم بیش از یک نام دارند، چنان‌که سیوطی ۲۵ نام برای سوره حمد ذکر کرده است. بنا بر اعتبار محل نزول، سوره‌های قرآن به دو نوع مکی و مدنی تقسیم می‌شوند. شناخت آیات نازل شده در این دو شهر از دغدغه‌های مسلمانان از قرون نخستین تا امروز بوده و موجب پدید آمدن دانشی به نام «علم المکی والمدنی» شده است. معیارهای تمایز میان سوره‌های مکی و مدنی و ویژگی‌های آیات مکی و مدنی، از مهم‌ترین مسائل این دانش به‌شمار می‌آید که به اعتقاد دانشمندان علوم قرآنی، آموختن آن از شریف‌ترین و پرفایده‌ترین علوم قرآنی است.

ویژگی سوره‌های مکی	ویژگی سوره‌های مدنی
آیات سجده‌دار در سوره‌های مکی مشاهده می‌شود. هر سوره‌ای که در آن «کَلَّا، باشد، مکی است. هر سوره مکی با حروف مقطعه مانند الم، الر، طسم و حم آغاز می‌شود. سوره‌های مکی کوتاه هستند. آیات مکی بیشتر به توحید و پاک‌سازی جامعه از بت‌پرستی و شرک، اشاره می‌کنند. تشریع و قانون‌گذاری در آیات مکی بسیار اندک است. در آیات مکی، استناد به سرگذشت و قصص انبیا فراوان است. آیات مکی دارای اعجاز و بلاغتی خیره‌کننده‌اند. خطاب‌هایی مانند «یا بنی آدم» و «یا أَيُّهَا النَّاسُ» در سوره‌های مکی به چشم می‌خورد.	فرايض و حدود در سوره‌های مدنی آمده است. سوره‌های مدنی طولانی هستند و آیات طولانی دارند. قوانین شهری، قضایی، اجتماعی و دولتی و قوانین مربوط به جنگ و صلح، ویژگی آیات مدنی است. خطاب‌هایی همچون «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا» در سوره‌های مدنی آمده است و در آن‌ها به عقاید فاسد اهل کتاب و دعوت آن‌ها به اسلام، اشاره می‌شود. همچنین در این سوره‌ها، احوال و اقدامات منافقان و موضع مسلمانان و پیامبر(ص) در برابر آن‌ها بیان شده است. ویژگی‌های سوره‌های مکی و مدنی، قطعی و صددرصد نیست و برای هر کدام استثناهایی می‌توان یافت، برای مثال سوره بقره با اینکه به بیان قصه حضرت آدم(ع) می‌پردازد، مکی نیست یا سوره نصر با اینکه هم کل سوره و هم آیات آن کوتاه است، در مدینه نازل شده است.

ترتیب نزول سوره‌ها	آهنگ سوره‌ها
برپایه نظر مشهور، قرآن کریم در طول بیست‌وسه سال و به‌تدریج بر رسول خدا(ص) نازل شد و طبق شواهد تاریخی، امیرالمؤمنین علی(ع) اولین کسی بودند که پس از رحلت پیامبر(ص)، قرآن را براساس ترتیب نزول جمع‌آوری کردند. طبق اعتقاد شیعه، این قرآن پس از امام علی(ع) به سایر ائمه اطهار(ع) به ارث رسیده و اکنون در اختیار امام‌زمان(عج) است. (بحار الانوار، ۱۴۰۳ق، ج ۸۹، ص ۴۲. ح یک) به گفته شیخ مفید، امیرالمؤمنین(ع) قرآن را از اول تا آخر براساس نزول جمع‌آوری کردند و سوره‌های مکی را بر سوره‌های مدنی و منسوخ را بر ناسخ مقدم دانستند. (التمهید فی علوم القرآن، ۱۴۱۲ق، ج یک، ص ۲۹۰).	هر سوره با فرود آمدن «بِسْمِ...الرحمن الرحیم» آغاز و آیات به ترتیب نزول در آن ثبت می‌شد تا وقتی که «بِسْمِ...» دیگری نازل و سوره دیگری آغاز می‌شد. این نظم طبیعی آیات بود. بخش‌های مختلف یک سوره، معمولاً به‌صورت مرتب و پشت‌سرهم نازل می‌شد و کمتر اتفاق می‌افتاد که به‌صورت نامنظم نازل شود. بنابراین فاصله زمانی بین نزول آیات یک سوره، چندان طولانی نبود.

برترین سوره‌ها	آخرین سوره از نظر ترتیب نزول
رسول خدا(ص) در تأیید سوره حمد به‌عنوان یکی از بهترین سوره‌های قرآن می‌فرمایند: «گر در یک کفه ترازو سوره حمد و در کفه دیگر، باقی سوره‌های قرآن قرار بگیرد، ثواب سوره حمد هفت برابر سنگین‌تر است.» (مجمع البیان، ج یک، ص ۳۶) و «هر کس سوره حمد را قرائت کند، خداوند به عدد خواندن تمام کتاب‌های نازل شده از آسمان برای او ثواب درنظر خواهد گرفت.» (الاختصاص، ص ۳۹).	در برخی روایات، سوره نصر و در برخی دیگر، سوره براءت به‌عنوان آخرین سوره نازل شده بر پیامبر(ص) معرفی شده‌اند. راه جمع میان این روایات، این است که بگوئیم آخرین سوره کامل، سوره نصر است که در عام الفتح نازل شد و آخرین سوره به اعتبار آیات نخستین آن، سوره براءت و آخرین آیه که پایان کار رسالت را خیر می‌دهد، «آیه اکمال» است، گرچه ممکن است به اعتبار آیات الاحکام، آخرین آیه «وَ اتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ...» باشد که در سوره «بقره»، ضبط و ثبت شده است. (پاسخ به شبهات کلامی، دفتر آیت‌ا...العظمی مکارم‌شیرازی).

